

Professor
Herbert Tingsten

Professor
Gunnar Dahlberg

Professor Gunnar
Westin Silverstolpe

Professor
Erik Lönnroth

Professor Torgny
T:son Segerstedt

Docent
Folke Lindberg

Dessa svara!

VALET I ENGLAND

*Valsystemet minskar möjligheterna att förutse utgången.
Högerns väldiga underhusmajoritet motsvaras emellertid
icke av en liknande majoritet bland folket*

Det blåser tydligen vänstervind över Europa. Kommunalvalen i Frankrike gav ett utslag som inte kan missförstås. Förklaringen är väl åtminstone delvis, att den s. k. borgarklassen visat mindre motståndsvilja mot nazismen, både före och under kriget, än folkets breda lager. Men hurudan är situationen i England? Förhållandena där är väl inte fullt likartade. Där har ju den gemensamma kampens bördor delats av alla samhällsklasser. Men å andra sidan har väl vissa citykretsars beredvillighet att kompromissa med diktatorerna under mellankrigstiden inte alldeles fallit i glömska, och kravet på vittgående sociala reformer måste även i England göra sig gällande med stor styrka. Jag har dock hört sägas, att de konservativa vid det stundande valet väntas komma att befästa sin maktställning. Är detta verkligen de sakkunnigas mening?

Socialdemokrat.

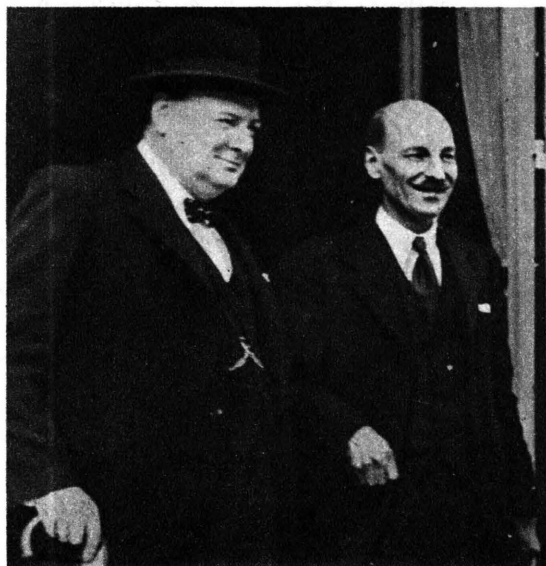
Som Ni förstår har jag ingen möjlighet att göra någon förutsägelse rörande utfallet av de kommande parlamentsvalen i England; på denna punkt hysa de engelska politikerna själva uppenbarligen delade meningar, och för en person, som blott på avstånd följer den brittiska politiken, är det knappast möjligt att bilda sig någon som helst uppfattning i saken. Jag kan emellertid bidra till frågans belysning dels genom ett par allmänna reflexioner och dels genom en redogörelse för det engelska underhusets sammansättning sedan föregående val.

Som bekant tillämpas majoritetsvals systemet i England, och med detta följer, att partierna ofta få en representation i parlamentet, som icke svarar mot deras styrka inom valmanskåren. Det vanliga är att det starkaste partiet får ett i förhållande till sin röststyrka oproportionerligt stort antal mandat. Så t. ex. hade högern under tiden 1924—1929 en väldig majoritet i underhuset, trots att liberaler och socialdemokrater tillsammans fått över hälften av rösterna vid 1924 års val. En relativt mycket liten förändring inom valmanskåren kan av samma skäl leda till en total omkastning i underhusets politiska sammansättning. Redan på grund härav är det ytterst svårt att förutse resultatet av ett engelskt val. Alldeles särskilt komplicerat blir läget naturligtvis, om inom ett större antal valkretsar mer än två partier strida om makten.

Principiellt är det tänkbart, att ett parti med något mer än en tredjedel av den totala röstsiffran besätter alla platserna i underhuset — under förutsättning nämligen att tre partier uppträda i samtliga valkretsar och att deras inbördes styrkeförhållanden överallt äro desamma.

Vid valen i november 1935 fingo de konservativa 385 mandat; till regeringens underlag hörde ytterligare ett fyrtiotal representanter, som betecknade sig såsom liberaler eller labour, men anslöto sig till regeringspolitiken. Det i opposition stående arbetarpartiet fick 154 platser; till regeringens motståndare hörde också 21 liberaler och några få representanter för det oberoende arbetarpartiet samt en kommunist. Det konservativa partiet hade alltså nära nog dubbelt så många platser som övriga partier tillsammans. Men partiställningen i underhuset motsvarade icke alls ställningen bland väljarna. Sammanlagt fingo regeringens anhängare icke fullt 11,6 millioner röster mot oppositionens mera än 9,9 millioner. Dessa siffror äro visserligen icke fullt adekvata, då regeringsmedlemmar i åtskilliga fall valdes utan opposition, vadan någon rösträkning icke kom till stånd, men i stort sett giva de en riktig belysning av läget. Det förtjänar tillfogas, att ett regeringsmandat i genomsnitt kostade 27.000 röster, ett mandat för arbetarpartiet 53.000 röster och ett mandat för de oppositionella liberalerna 85.000 röster.

Churchill och Attlee, under samlingsregeringen intima samarbetare, nu representerande två stridande läger i valslaget.

Då en engelsk underhusledamot avgår anordnas ett nytt val för att besätta platsen. Under tiden efter 1935 års val och intill början av detta år ha bortåt 200 dylika stickval (bye-elections) ägt rum. Dylika val bli ofta föremål för stort intresse, emedan deras resultat anses ange tendenserna inom väljarkåren. Under vissa tider, särskilt före världskrigets utbrott, gingo stickvalen i relativt stor utsträckning mot de konservativa — vilka som bekant före maj 1940 i praktiken ensamma hade regeringsansvaret — men under andra skeden har högern väl hållit sin ställning. I det hela ha stickvalen icke medfört några avsevärda förändringar i underhusets sammansättning. Det är tillräckligt att nämna, att i början av detta år högern ägde omkring 360 mandat och arbetarpartiet något mer än 170; det sistnämnda partiet hade alltså gått framåt på högerns bekostnad, men icke i någon betydande grad. Det år 1943 bildade Common Wealth-partiet, som särskilt verkar för nationalisering av jorden i stor utsträckning, har vunnit några uppmärksammade framgångar, men lär icke anses ha några som helst möjligheter att framgångsrikt tävla med de äldre partierna.

Slutligen vill jag påpeka, att de politiska opinionerna kunna undergå väsentliga förändringar även under den korta tid som återstår till nyvalen. Om exempelvis en rent konservativ regering vinner stora utrikespolitiska framgångar eller framlägger ett relativt radikalt socialpolitiskt program, kan detta bli avgörande för ställningstagandet inom en stor del av valmanskåren.

Herbert Tingsten
Herbert Tingsten.

KRIGSKOSTNADERNA ÄN EN GÅNG

Det kom tyvärr ett räknefel med, när krigskostnaderna behandlades i Veckans Forum i nr 20, ett fel som drog med sig ett annat sådant. Värdet av de människoliv, som gick till spillo under det första världskriget skall vara 100 miljarder dollars större, och motsvarande siffra för det andra världskriget skall ändras i anslutning härtill. De resonemang, som anknöts till siffrorna, står sig trots rättelsen.

G. Silverstolpe.